

DEURES LLENGUA CATALANA

V. ADAPTAT

TOT I QUE ET SEMBLI MOLTA FEINA, PODRÀS PRACTICAR ACTIVITATS DE LLENGUA I GAUDIR DE LES VACANCES, NOMÉS CAL QUE T'ORGANITZIS!

ÀNIMS I BON ESTIU!!!

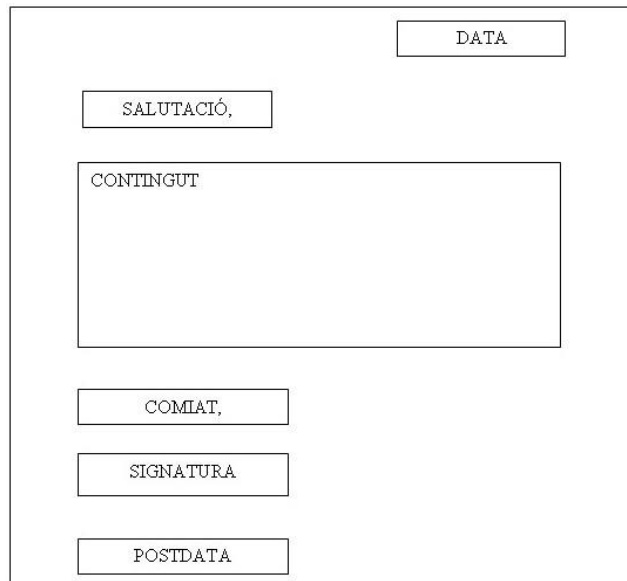
Nom:

La carta personal

La carta és una comunicació escrita de caràcter interpersonal que pot tractar diversos temes. La carta personal fa servir un tractament familiar:

- Per a l'autor: jo / nosaltres
- Per al destinatari: tu / vosaltres

Estructura

Data: Girona, 30 de gener de 2015 (*sense punt final)

Salutació:

Benvolgut amic, (*sempre amb coma final)
Estimada Laura,
Ei Pere,

Contingut: Informació necessària, que ha de constar de:

Introducció
Exposició
Conclusió

Comiat:

Fins aviat, (*sempre amb coma final).
Amb afecte,
Petons,

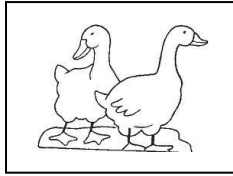
Signatura:

S'ha de fer a mà.

Postdata:

Informació addicional.

Carta d'estiu

Benvolgut senyor Miquel,

No sé per què els mestres d'ara volen que els escriguem cartes per explicar-los les coses que fem a l'estiu. Quina llauna! L'estiu serveix per jugar, no li sembla?

Ara, com que vostè em cau molt simpàtic perquè porta barba i sempre em deixa esborrar la pissarra, que és una cosa que m'agrada molt, li explicaré les aventures d'en Lip i en Lap.

Vostè ja sap que m'agraden els animals, oi? Doncs bé, a la mare, en canvi, no li agraden gens i no me'n deixa tenir ni un al pis, perquè diu que ho empesten tot i ho deixen tot perdut. En canvi a Cantonigròs, al poblet on estiuejo, sí que me'n deixa tenir.

Com que tenim una piscina d'aquestes de lona, la vaig muntar, la vaig omplir d'aigua i després hi vaig posar tot de pedrotes i alguna planta i els vaig posar a nedar. I amb un nen veí meu vam fer barquetes amb fustes i una vela de drap. I els aneguets tan tranquils, només que al vespre semblaven naufrags, rebentats d'anar tot el dia amb barca. Ara que després va venir el premi: els vam donar ració doble de cargols i a dormir.

Bé, doncs, ara n'hi explicaré una de més bona. Cada any amb els pares, a mig estiu, anem a passar uns dies a l'Estartit, a casa els avis, i aquest any, és clar, també ens vam endur els ànecs. I mai no diria on els vam col·locar per fer el viatge. Sap aquells cubells de les escombraries que s'obren fent palanqueta amb el peu? Doncs en un cubell d'aquells, què li sembla?

Però la més bona encara va ser la del dia que vam anar a fer un cremat i me'ls vaig voler emportar lligats amb cordills, perquè em va semblar que també tenien dret a sortir de nit. I el pare, que sempre fa brometes, els va posar dues cintes de color vermell al coll. I ja els tens pel carrer que semblaven dos artistes de cine passejant per Hollywood.

Tothom els mirava i els deia coses. Bé, doncs, ens vam asseure en un d'aquells bars que donen al passeig i tenen cadires a fora. Al costat nostre hi teníem una família d'anglesos tots rossos que també feien el seu cremat.

Van portar el nostre cremat i va passar el que havia de passar, que els ànecs se'n van anar sota la taula dels anglesos i, de sobte, suposo que perquè els ànecs li van refregar el bec per les cames, la senyora anglesa va fer un crit i d'un bot s'aixecà de la cadira, amb tan mala sort que tombà la taula i es vessà el cremat fent una gran flamarada que va encendre el paper que cobria la taula, i tothom es va aixecar cridant: foc!, foc!, en tots els idiomes.

El pare intentava apagar les flames trepitjant-les a cops de peu, i quan les va tenir apagades va veure que tenia els pantalons ben socarrimats, i els ànecs van tocar el dos veient tot aquell bullit.

Jo ja els donava per perduts, però l'endemà al matí els vam trobar que passejaven tan tranquils per la platja, com si res no hagués passat. Què me'n diu, d'aquesta, senyor Miquel? Per explicar-la a classe, oi?

Tornar a Cantonigròs amb en Lip i en Lap ja va ser més fàcil, perquè l'avi els va fer una capsa foradada amb una finestra de plàstic i des d'allà podien veure el paisatge. I ara fa una setmana la mare va dir que havíem de pensar alguna cosa perquè les vacances s'acabaven i no ens podíem emportar en Lip i en Lap al pis de Barcelona.

I sap com ho hem arreglat? Doncs els hem deixat a la senyora Roseta, que té una petita granja, i ella els tindrà fins a l'any vinent. La senyora Roseta, sap?, és molt amiga nostra. Té un hort i sempre ens regala bledes, carbassons, mongetes tendres i moltes més coses. I miri si n'és, de bona dona, que ahir, que era diumenge, ens va regalar una gran cassolada d'ànec amb peres. Ho vaig trobar una mica estrany perquè de guisat sí que no ens n'havia portat mai i, per cert, estava per llepar-se'n els dits.

I res més. Això és el que li volia explicar. Fins molt aviat, senyor Miquel.

Aleix

Llorenç Puig (adaptació)

1. Contesta aquestes preguntes:

a) Què van regalar a l'Aleix el dia del seu aniversari?

b) Quines aventures passen els dos aneguets?

c) Què en fan, dels aneguets, quan acaba l'estiu?

- Indica amb una X on van a parar els aneguets al final de l'estiu:

- A la cassola, guisats amb peres.
- A la granja de la senyora Roseta.
- Al pis de Barcelona on viu l'Aleix durant l'any.

- Explica el significat d'aquestes expressions i forma una frase amb cada una:

- Quina llauna!

- Estava per llepar-se'n els dits.

2. Llegeix la carta següent.

Hola Marta,

Fa temps que et volia escriure aquesta carta, però sempre em passa el mateix, començo a fer altres coses i mai em poso davant de l'escriptori decidida a escriure't.

Sé que allò que va passar va ser un tonteria molt grossa, que en realitat no té gens d'importància i que no val la pena continuar amb això, però mira, són petites discussions que poden fer malbé un amiatat com la nostra.

És per això que t'escric, perquè no vull que continuem enfadades, vull que tornem a ser les millors amigues.

Vaig parlar amb el Josep, ell ho veu igual que jo, diu que som dues tossudes i que una de les dues havia de baixar del burro. Penses que val la pena? Jo sí.

Si us plau, contesta'm aquesta carta i digues el que penses. T'ho agrairia molt.

Una abraçada ben forta!

Zoe

PD: T'he fet un dibuix, espero que t'agradi.

Som totes dues, oi que és maco?

- Ara contesta aquestes preguntes sobre la carta:

. Què ha passat entre la Marta i la Zoe?

. Quins sentiments mostra la Zoe? Està contenta o trista?

. Què faries tu si fossis la Marta?

. T'has barallat alguna vegada amb algun amic o amiga? Què va passar?

3. Escriu una carta a algun amic o amiga teva explicant-li alguna cosa sobre aquestes vacances.

LA NOTÍCIA

La notícia: explica un fet d'actualitat recent, no conté opinions.

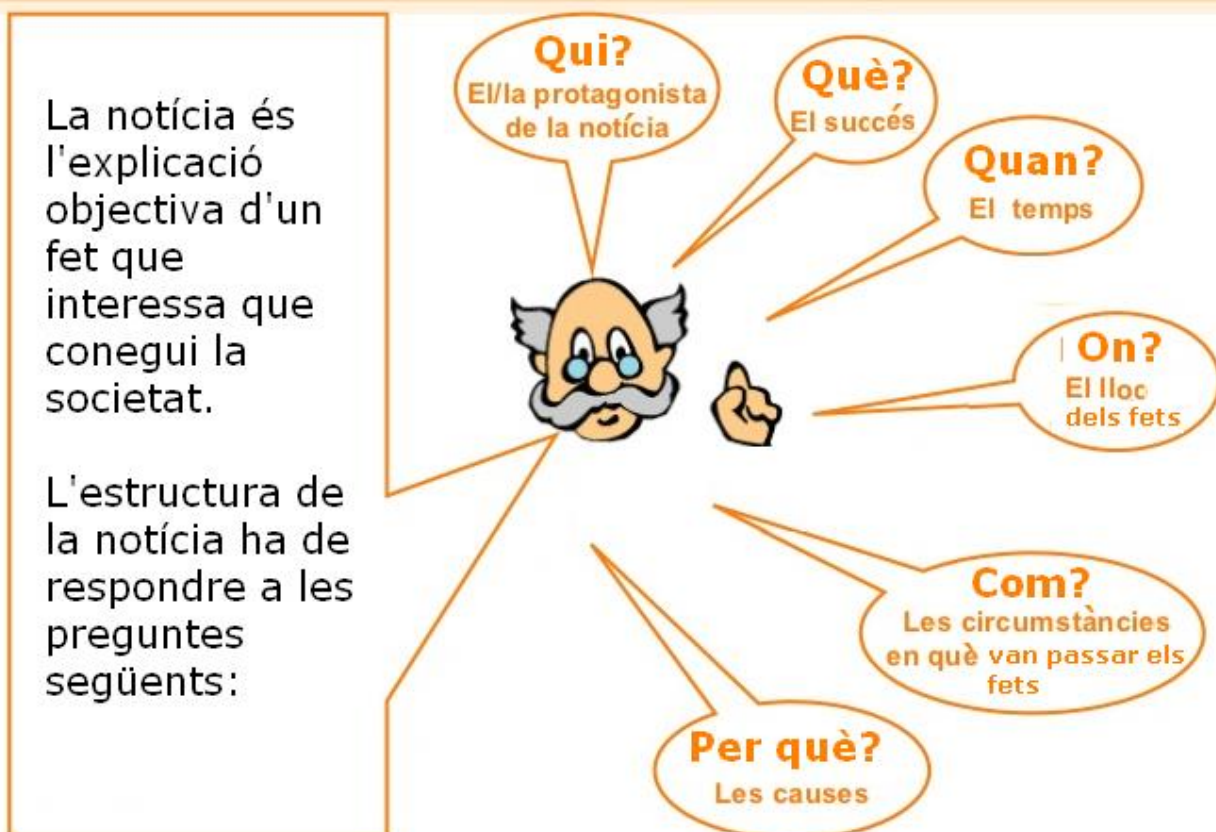
Respon a 6 preguntes: **Què? Qui? Com? On? Quan? i Per què?**

Quan s'escriu s'utilitza un llenguatge estàndard.

LES PARTS DE LA NOTÍCIA SÓN:

1. **Títol.**
2. **Subtítol (és una ampliació del títol).**
3. **Entradeta o lead (s'escriu en cursiva).**
4. **Explicació de la notícia.**
5. **Els destacats (introdueixen els subapartats).**

Característiques de la notícia

Capturat un tauró guineu a la costa de Sant Pol de Mar

- *L'animal estava mort atrapat en una xarxa*

EFE / ARENYS DE MAR

DIJOURS, 5 DE MARÇ DEL 2015 - 12.45 H

Una **embarcació** pesquera d'**Arenys de Mar** va capturar ahir un **tauró guineu** de 230 quilos i 3 metres de llarg a **Sant Pol, a una milla** de la costa.

Segons ha informat avui a EFE el secretari de la **Confraria de Pescadors d'Arenys de Mar, Jose Antonio Agulló**, el tauró va ser trobat al voltant de les onze del matí per una embarcació que recollia les seves xarxes pesqueres, on hi havia l'animal enredat i ja **mort**.

Aquesta espècie de tauró es troba en plataformes continentals de l'**Amèrica del Nord**, l'**Àsia** i el **Pacífic Nord**, encara que ocasionalment són vistos en aigües costaneres poc profundes.

L'espècie de tauró trobat a la costa de

Sant Pol es caracteritza per ser la més potent i **ràpida nedadora**, fins i tot pot **saltar** per sobre de la superfície de l'aigua, ja que té una gran aleta caudal que pot arribar a fer fins al 50% de la longitud total del tauró, i la seva mida oscil·la entre els 3,3 i els 5,5 metres de longitud.

L'exemplar capturat és a la cambra frigorífica de la confraria de pescadors Sant Elm d'Arenys, a l'espera de decidir el seu destí.

El pescador del Maresme amb el tauró que ha capturat accidentalment

1. Quines són les 6 preguntes d'una notícia?

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

2. Respon amb una frase les preguntes de la notícia anterior.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

3. Escriu un titular per a cada una d'aquestes notícies.

--

Notícia 1

Amb només **27 anys**, els seus registres són espectaculars, especialment a París, on ha jugat 60 partits i només n'ha perdut un. L'última victòria, davant David Ferrer, el va convertir un any més en campió de Roland Garros.

Va desplegar un joc segur i contundent que va desarmar un Ferrer que s'estrenava en una final de Grand Slam. Nadal va rebre l'ovació del públic i, avui, ha continuat assaborint aquest triomf, l'endemà de la final, en la tradicional sessió de fotos que, aquest cop, s'ha fet a Eurodisney.

--

Notícia 2

Més de 20.000 persones desplaçades és el balanç de les inundacions que estan afectant una bona part de l'Europa central i de l'est. Les aigües de rius com el Danubi han crescut fins a nivells que no s'havien vist en molts anys. Les inundacions a **Hongria** ja afecten milers de persones, que han hagut d'abandonar casa seva en 28 ciutats i pobles. Al seu pas per Budapest, el Danubi ja arriba als nou metres d'alçada i si el nivell puja una mica més, fins als 9,3, les autoritats ho consideraran realment perillós.

Aquestes inundacions són les més greus en més d'una dècada en aquesta regió. Han causat almenys 17 morts i es calculen danys per milers de milions d'euros. L'episodi podria superar la devastació causada per les inundacions del 2002.

EL TEXT INSTRUCTIU

✓ **El text instructiu serveix per explicar i donar instruccions de com es fa alguna cosa.**

- La informació ha de ser molt clara i ha d'estar ben ordenada. Podem numerar les instruccions o bé utilitzar paraules que ens ajudin a ordenar-les, com, per exemple: **primerament, a continuació, després, seguidament, per acabar, finalment**, etc.

1-
2-
3-
4-

. Primer...
. Després...
. A continuació...
. Finalment ...

- Les **receptes**, els **itineraris**, les **instruccions** d'aparells i de jocs, l'ús de medicaments, les **normes...** són textos instructius.
- Els verbs que has d'utilitzar en un text instructiu són:
  - ✓ **Formes verbals d'imperatiu.**: Respecteu, feu, circuleu, agafeu, recordeu,..
  - ✓ **Perífrasis d'obligació**: haver de +infinitiu, caldre, ser necessari,..
- També has de fer servir els ordinals i cardinals: primer, segon, tercer..., u, dos, tres...

1. Llegeix la recepta que tens a continuació i respon a les preguntes.

PATATES BRAVES

Ingredients per a quatre persones:
12 patates blanques noves, oli d'oliva

Per a la salsa brava:
110 g de nyores
3 bitxos petits picants
1 llauna de 550 g de tomata triturada
maionesa o allioli, si ho preferiu
Oli d'Oliva

Preparació:

1. *Bulliu les patates amb la pell amb força aigua amb sal. Un cop bullides i tendres, reserveu-les. Heu de pelar-les; si ho feu en calent, la pell se separarà millor.*
2. *Talleu-les a daus grossos i fregiu-les en oli d'oliva abundant i calent, fins que siguin ben rosses.*
3. *Per preparar la salsa picant , esmicoleu els bitxos i fregiu-los amb una mica d'oli d'oliva.*
4. *Quan siguin ben rossos, afegiu-hi les nyores i fregiu-les lleugerament. Afegiu-hi la tomata i deixeu que cogui a foc lent fins que perdi l'acidesa. Poseu-ho al punt de sal.*
5. *Poseu les patates al plat. Al damunt, la maionesa i, encara a sobre, la salsa picant.*

- Un cop llegida la recepta, encercla l'opció que creguis més adequada:

. És un plat d'elaboració:

- a. fàcil   b. Difícil

. És un plat ..... de fer.

- a. ràpid   b. Lent

. Els bitxos són:

- a. Uns animals petits
b. Uns pebrots picants

. La nyora és:

- a. Una varietat de pebrot que se sol assecar a l'aire lliure perquè es conservi millor.
- b. Una fruita molt dolça

. Quina és la millor manera de pelar les patates si volem que la pell se separi amb facilitat?

. Explica què vol dir: "fregeix les patates fins que siguin ben rosses".

. Com es pot aconseguir que el tomàquet perdi la seva acidesa natural?

3. Ara escriu aquesta recepta.

TRUITA DE PATATES

Ingredients

Estris

Procediment

4. Fixa't amb el text.

Han buscat la recepta de la confitura de maduixa i han decidit que volen tenir 50 pots de confitura per vendre. Quines quantitats han de comprar?

Recepta de confitura de maduixa

Ingredients per fer 5 pots de confitura:

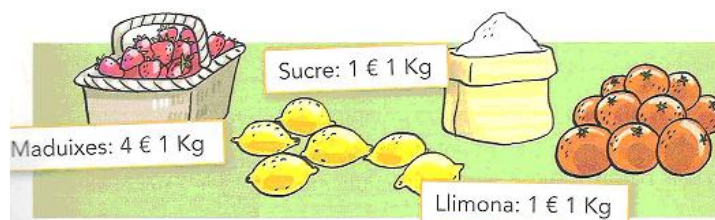
- 1 kg de maduixes
- 500 g de sucre
- El suc d'una llimona

Elaboració:

1. Netegem les maduixes i els retirem el "barret".
2. Les posem en una cassola i hi afegim una quantitat de sucre equivalent a la meitat del pes de la fruita.
3. Espremem el suc d'una llimona i l'afegim a la cassola, i ho posem a coure una hora aproximadament, a foc lent.
4. Quan tenim les maduixes ben confitades, les passem per la batedora elèctrica.
5. Finalment, omplim els pots amb la confitura, els tapem i els fem coure al bany maria uns 15 minuts per fer-hi el buit.

Consulta els preus dels ingredients. Què els costarà comprar-los?

Si volen guanyar 1 € per cada pot de mermelada, a quin preu han de vendre cada potet?

Quina frase posaries a cada paradeta per enunciar el que s'hi ven? L'acompanyaries d'alguna imatge?

Aprofita les vacances i atreveix-te a fer pilotes de malabars! Aquí tens les instruccions.

FEM PILOTES DE MALABARS!

MATERIAL NECESSARI

- Menjar per a ocells (o arròs)
- Globus de colors
- Tisores
- 3 bosses de plàstic (també es pot utilitzar paper film, és aquell similar al paper d'alumini però que és transparent).
- 1 got (ens servirà de mesura)
- Una mica de paciència

PASSOS A SEGUIR

1. El primer que hem de fer és mesurar el menjar d'ocell (o arròs) que utilitzarem per fer la nostra pilota. Intentarem que les tres pilotes siguin IGUALS. Un mètode senzill és agafar un got d'aigua i omplir-lo fins a $\frac{1}{4}$ amb arròs.

2. Posem tot el menjar d'ocell (o arròs) que hi ha en el got dins de la bossa de plàstic (o del paper film).

3. Lliguem la bossa de plàstic de forma que quedi tot el menjar d'ocell (o arròs) junt.

Si ho fem amb paper film, l'emboliquem bé de forma que quedi una forma arrodonida.

4. Hem de tallar la part que sobra de la bossa. Ho farem amb molta cura.

5. Agafem un globus i li talem "el coll" tal i com es veu en la fotografia.

Hem de procurar que el tall no sigui molt baix, em de tallar el coll per la part mitja aproximadament.

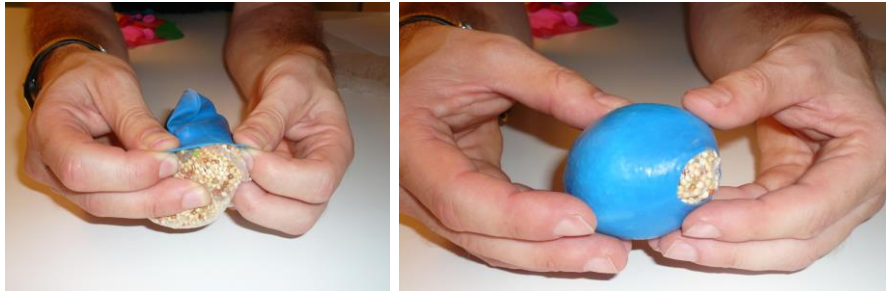

6. Ara que ja hem tallat el globus, podem llençar la part on es bufa i ens quedem amb la forma que fa bossa.

Amb aquesta part "vestim" la bossa amb el menjar d'ocell.

Aquí hem de tenir paciència. Si no ens surt podem demanar ajuda.

És possible que a la primera no ens surti o que el globus que utilitzem se'ns trenqui. PACIÈNCIA!

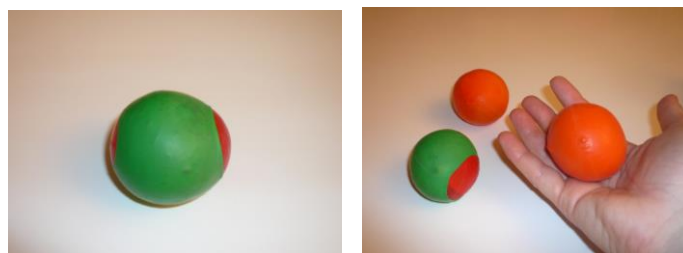
7. Ja hem posat un globus a la bossa amb menjar d'ocell. Ara repetirem el pas 5 dues vegades, amb dos globus de colors diferents.

I tornem a repetir amb cada globus que em tallat el pas 6, de forma que amb un globus tapem la part que es veu d'arròs i amb l'altre reforcem la nostra pilota.

S'han de posar entre 5 i 6 globus per tenir una pilota compacta.

8. Hem aconseguit fer una pilota de malabars! Pensa que ens en queden dues més!

EL RESUM

COM HAS DE FER UN RESUM

Resumir un text, consisteix en assenyalar les idees principals d'aquest text amb una redacció correcta, tot ben lligat i d'una manera breu i condensada, utilitzant sempre frases d'elaboració pròpia.

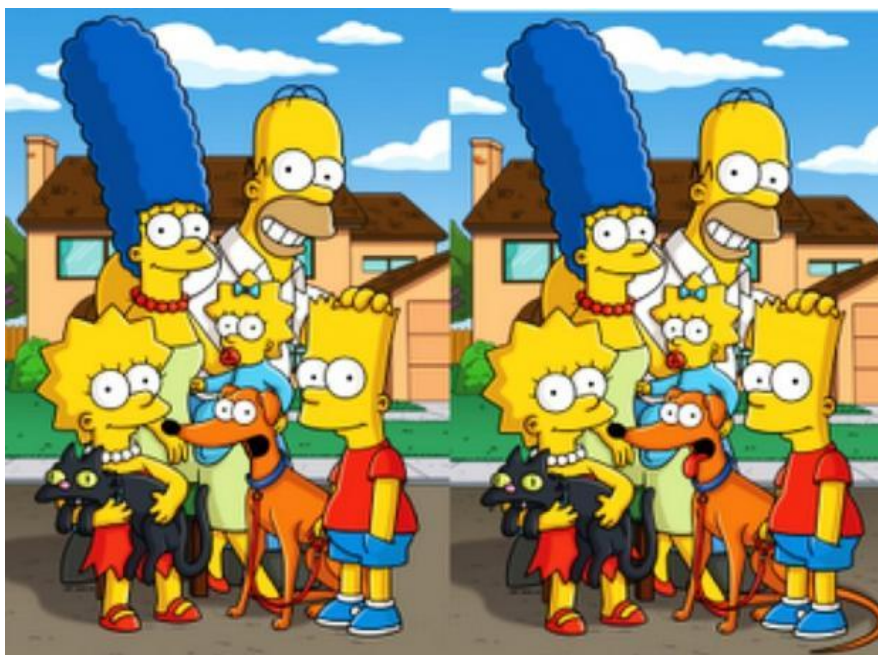
Per tot això no serà un resum: transportar les frases subratllades del text al resum i menys de forma literal. No podem fer un "copiar- enganxar".

Punts claus per fer un bon resum.

- 1.- L'has de fer a partir de la lectura subratllada.
- 2.- Utilitza les teves pròpies paraules, no les del text.
- 3.- Podràs utilitzar literalment algunes frases, sempre i quan siguin definicions.
- 4.- Recorda la funció dels signes de puntuació, així, aconseguiràs una bona jerarquia de les idees. Els punts i seguits i els punts i a part són importants per diferenciar les idees.
- 5.- Normalment al primer paràgraf has de resumir la idea global del text.
- 6.- Els següents paràgrafs tindran les diferents idees principals del text.
- 7.- Podràs utilitzar exemples i/o aclariments si són un bon ajut, per tal d'aconseguir que les idees principals quedin prou clares.

Defectes que hem d'evitar:

- 1.- Copiar fragments del text. Sempre intenteu-ho amb les vostres paraules.
- 2.- Expressar opinions personals.
- 3.- Estendre-us tant, que sigui quasi com el text original.
- 4.- Insistir en detalls secundaris que facin oblidar les idees principals.

PER AJUDAR-TE A CONCENTRAR...

Mira atentament
les imatges i troba
les diferències.

1. Ara llegeix aquest text.

El bitllet número 13

Quan vaig amb tramvia, sempre trobo un senyor antipàtic, amb el cap com un ou i el nas de ganxo. El conductor li dóna el bitllet.

—No el vull! —crida el senyor antipàtic.

—I per què? —li pregunta el conductor educadament.

—Perquè és el bitllet número 13 i porta mala sort.

Aleshores puja el revisor a picar els bitllets.

—M'ha fet el forat tort! —crida el senyor enfadós, fent saltets—. Amb tramviaires així no es pot anar pel món!

—Què li ha passat? —pregunta el revisor.

—Miri, no és capaç de fer res. Els forats es fan rodons!

Aleshores el senyor antipàtic se les emprèn amb el conductor:

—Deixeu-me baixar ara mateix!

—Però aquí no hi ha parada —observa el conductor, sense perdre la paciència.

—Descarat! Més que descarat! —crida el senyor antipàtic.

A la parada, l'homenet baixa amb tanta empenta que rodola per terra. I de seguida el revisor baixa per aixecar-lo, buscar-li les ulleres i espolsar-li el gec.

—Deixeu-me estar! No em toqueu o crido la policia! —diu l'homenet.

I se'n va corrents a escriure als diaris com són de dolents i malcarats els tramviaires.

GIANNI RODARI. "El bitllet número 13", dins *Contes llargs com un somriure*.
Editorial La Galera (adaptació).

2. Marca el text que resumeixi millor la història que has llegit.

Al tramvia sempre trobo un senyor antipàtic que protesta per tot. No vol el bitllet número 13 perquè diu que porta mala sort. Es queixa perquè el revisor li ha fet el forat tort al bitllet. Vol que el conductor pari el tramvia on no hi ha parada. El conductor i el revisor són pacients i educats, tot i així el senyor antipàtic està decidit a escriure als diaris per explicar com són de dolents i malcarats els tramviaries.

Al tramvia sempre trobo un senyor antipàtic que protesta per tot. No vol el bitllet número 13 perquè diu que porta mala sort. Es queixa al revisor perquè no vol un forat rodó al seu bitllet. Vol seure sempre al mateix seient i fa aixecar la persona que hi seu. Si el conductor va molt de pressa, li diu que vagi més a poc a poc. I si va a poc a poc, vol que vagi més de pressa. Sort n'hi ha que el conductor i el revisor són molt pacients i educats.

Al tramvia sempre em trobo un senyor que m'explica històries. Avui m'ha explicat que coneix un home molt antipàtic que protesta per tot. No li agraden el número 13 ni el color groc. Quan no fan el que ell vol o com ell ho vol, es queixa i crida. La sort que té aquest senyor antipàtic és que ja el coneixen i tenen molta paciència amb ell. L'última que ha fet és escriure als diaris explicant com són de dolentes i malcarades algunes persones.

3. Troba paraules del text.

TRAMVIA – SENYOR – ANTIPÀTIC – CONDUCTOR – BITLLET – HOMENET- NAS – OU – TRETZE – REVISOR- PARADA

A	R	S	I	O	A	N	A	S
S	R	E	V	I	S	O	R	T
C	O	N	D	U	C	T	O	R
O	A	Y	E	F	I	S	G	A
I	H	O	M	E	N	E	T	M
C	P	A	R	A	D	A	L	V
O	B	I	T	L	L	E	T	I
U	S	T	R	E	T	Z	E	A
A	N	T	I	P	À	T	I	C

ALGUNES ACTIVITATS QUE ET PODEN AJUDAR A ESCRIURE

MILLOR

ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ

Quan els signes d'**interrogació**, d'**admiració** o els **punts suspensius** marquen el final d'una frase, la paraula següent va amb majúscula.

Els **punts suspensius** s'escriuen per indicar que una llista no està completa o que una frase no està acabada.

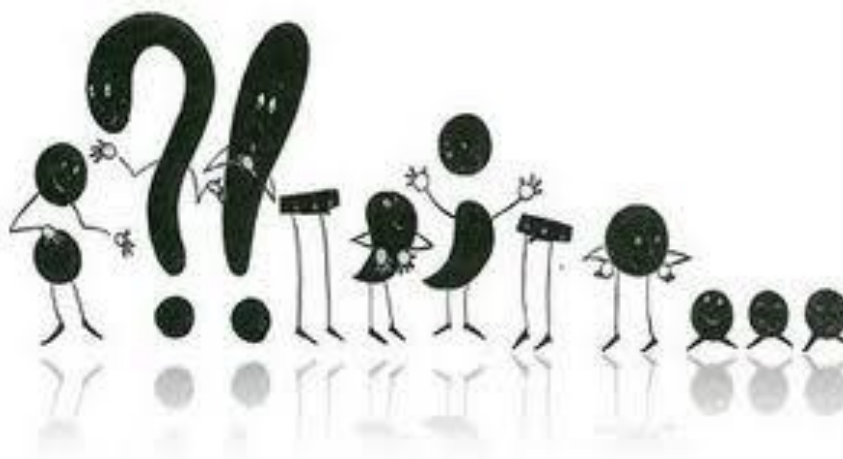
Al final d'una oració s'escriu un **punt** (.). Després de punt sempre s'escriu majúscula. El **punt i seguit** indica una pausa llarga i separa oracions quan continuem parlant d'una mateixa idea. Després del punt i seguit continuem escrivint a la mateixa línia.

El **punt i a part** indica una pausa llarga i separa idees diferents. Després d'un punt i a part escrivim en un paràgraf nou.

La **coma** indica una pausa curta i té diverses funcions:

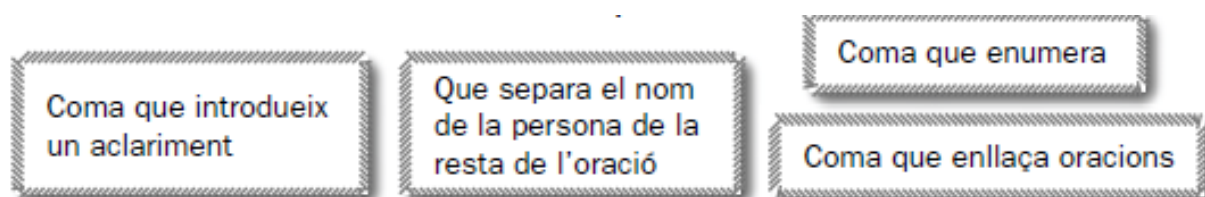
- Separar els elements d'una enumeració.
- Introduir un aclariment.
- Separar el nom de la persona a qui es parla de la resta de l'oració.
- Enllaçar oracions.

El **punt i coma** es fa servir en oracions llargues que ja tenen comes.

1. Relaciona cada oració amb l'ús de la coma que s'hi fa.

- Porta'n una de mig, bastons, un pagès tallat i una xapata.
- Maria, que ja has acabat?
- L'Enric, el meu germà petit, juga molt bé a tennis.
- Víctor, atura't a la cantonada i espera els altres.
- He anat en bicicleta, després he pujat a peu fins a dalt.
- He fet els deures de mates, els de llengua, la làmina de dibuix...

2. Completa amb el signe de puntuació que creguis convenient.

Dius que vindràs demà___ Quina alegria que em dones___ Ja no comptàvem amb tu___ Sabíem que vindria el Josep Lluís___ l'Eva___ l'Ester i l'Ivan___ Però que tu que véns de tan lluny___ No m'ho pensava___

Pau ___ escolta'm: sobretot no t'oblidis de portar aquell poema que vas escriure quan fèiem cinquè___ aquell amb el qual vas guanyar el premi de poesia___ Fins aviat___

L'ACCENTUACIÓ

La síl·laba tònica

Fixa't en les paraules **sopar**, **cinema** i **música**. Tenen la síl·laba tònica en posicions diferents:

so-par

↓
aguda

ci-ne-ma

↓
plana

mú-si-ca

↓
esdrúixola

Rut, vols que anem al **cinema**?

No puc, vaig a **sopar** a casa de la Mireia perquè hem d'acabar el treball de **música**.

La **síl·laba tònica** d'una paraula és la que pronunciem amb més força. Algunes vegades porta accent i d'altres no. Segons la posició de la síl·laba tònica, les paraules es classifiquen en **agudes**, **planes** o **esdrúixoles**.

ÚLTIMA

SO-PAR

PENÚLTIMA

MES-TRE

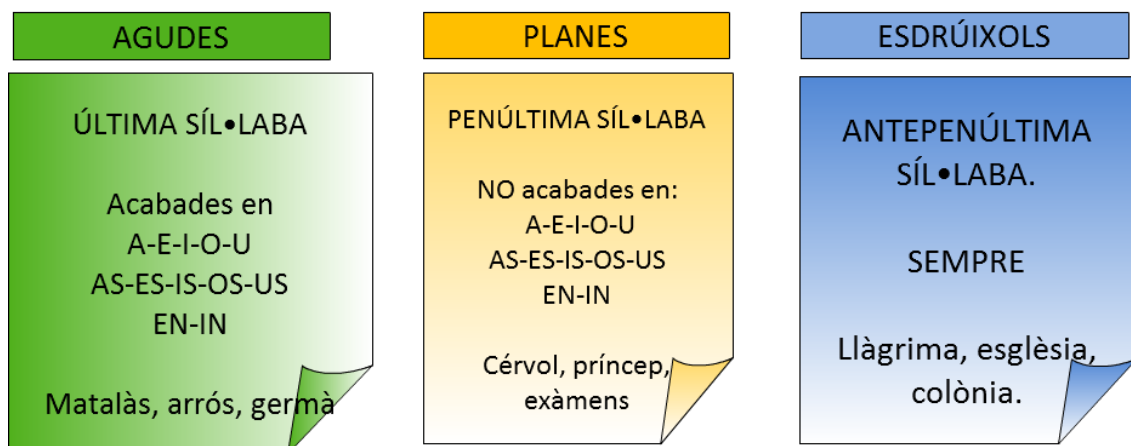
ANTEPENÚLTIMA

MÀ-QUI-NA

QUAN POSEM ACCENTS?

- ✓ Les paraules **agudes** s'escriuen amb accent quan acaben en:
  - **-a, -e, -i, -o, -u**: *gairebé, però...*
  - **-as, -es, -is, -os, -us**: *després, suís...*
  - **-en, -in**: *comprèn, Berlín...*
- ✓ Les paraules **planes** tenen la síl·laba tònica a la penúltima síl·laba i s'accentuen quan no acaben en: **-a, -e, -i, -o, -u, -as, -es, -is, -os, -us, -en, -in**.
- ✓ Les paraules **esdrúixoles** tenen la síl·laba tònica a l'antepenúltima síl·laba i **porten sempre accent**.

ACCENTUACIÓ

L'accent obert i l'accent tancat

- ✓ Segons quin sigui el so de la vocal tònica, les paraules poden portar accent gràfic obert o greu (`) o bé accent gràfic tancat o agut (´).

à è é í ò ó ú

1. Identifica quina de les síl·labes subratllades és la tònica. Encercla-la.

pescador pescador pescador

verdura verdura verdura

pàgina pàgina pàgina

2. Subratlla la síl·laba tònica d'aquestes paraules, ajunta les de cada columna i obtindràs noms d'oficis.

<u>l</u> àmpada	pàgina	collita	mona	conte
<u>p</u> ista	maleta	llibreta	passadís	filla
ren <u>t</u> ada	taca	porter	batalla	ferreter
<i>lampista</i>	.....	.....	.....	.....

3. Subratlla la síl·laba tònica d'aquestes paraules, digues quin lloc ocupa i com s'anomenen les paraules per la posició de la síl·laba tònica.

Síl·laba tònica			Lloc	S'anomena...
nú	me	ro	Antepenúltim	Esdrúixola
co	la	dor	.....	.....
ar	tis	ta	.....	.....
sub	ma	rí	.....	.....
rà	pi	da	.....	.....
cam	bre	ra	.....	.....
pú	bli	ca	.....	.....
ma	ta	làs	.....	.....
bo	lí	graf	.....	.....

4. Accentua les paraules que calgui.

capatas • Pequin • pages • sofa • capo • portaran • tornavis • aparcament • lliço • gimnas • compren • perdo • encen • Berlin • abric

5. Completa amb la lletra escaient i accentua-la quan calgui.

Pr xima • h rba • fam lia • ll grima • inform tica • pr ncep • arom tic • hipop tam • esp rrec • cent metres • ltima • mec nic • psic loga • fot graf • fant stica • m dem

6. Busca en aquesta sopa de lletres paraules agudes, planes i esdrúixoles.

PISTA: Totes porten accent.
N'hi ha 4 de cada grup.

B	A	P	Ú	L	T	I	M	A	I	P
R	S	J	F	H	O	P	E	R	Ò	A
Ò	T	O	M	À	Q	U	E	T	D	F
Q	U	M	I	S	E	V	G	U	J	À
U	F	A	C	I	G	E	R	M	À	B
I	R	T	A	M	B	É	O	A	L	R
L	D	I	L	P	E	D	M	I	J	I
F	A	N	T	À	S	T	I	C	A	C
I	S	O	E	T	F	R	H	E	R	A
M	I	J	D	I	À	L	E	G	D	R
A	S	U	R	C	O	A	L	D	Í	O
V	È	P	S	A	X	M	Ò	B	I	L

Ara col·loca les paraules que has trobat al lloc corresponent:

Agudes	Planes	Esdrúixoles

7. Escriu la paraula aguda accentuada corresponent a cada definició:

- El contrari d'abans:
- Primat de la mateixa família que l'orangutan:
- Acció d'educar:

8. Completa el text amb les vocals adequades. Si cal posa accent.

La N____ria i l' ____lex s____n molt amics. Ella sempre va amb sand____alies, diu que no li agrada dur els peus tapats. Aix____ quan ha d'apretar a c____rrer no sap com fer-s'ho. L'____lex s'est____ tot el dia enganxat al m____bil i a la seva c____mera digital, ____s una mica pesadet. Per____ encara que sembli mentida tenen una relaci____ molt especial.

L'ACCENT DIACRÍTIC

L'accent diacrític es posa per diferenciar dues paraules que s'escriuen igual. L'accent ens ajudarà a saber-ne el significat. Un exemple que surt moltes vegades és el de sol i sòl. Aquí teniu el llistat de tots els pronoms febles segons la nova normativa. Són 15 en total!

sense accent	amb accent
be: xai	bé: correcte
deu: font, número, deute	Déu: divinitat
es: pronom reflexiu	és: forma del verb <i>ser</i>
ma: possessiu (ma mare)	mà: terminació braç
mes: mesos de l'any	més: quantitatiu (vull més aigua)
mon: possessiu (mon pare)	món: la Terra (la volta al món)
pel: contracció de <i>per</i> + <i>el</i>	pèl: cabell
que: conjunció (sembla que plou)	què: relatiu precedit de preposició (Què dius?)
se: pronom feble (no se fer res)	sé: 3 ^a persona singular del present de <i>saber</i>
si: condicional	sí: afirmació
sol: Clau de sol, estar sol	sòl: superfície de terreny (un sòl fèrtil)
son: ganes de dormir	són: forma del verb <i>ser</i>
te: infusió	té: forma del verb <i>tenir</i>
us: pronom feble (us estimo molt)	ús: acció d'usar
vos: Pronom febre (vestiu-vos)	vós: pronom fort (parlen de vós)

1- Tria dos parells de paraules de la llista anterior i fes-ne frases.

2. Encercla la paraula correcta:

- A Anglaterra és costum prendre el **te / té** amb pastes.
- Aquest **sol/sòl** és molt fètil.
- **Si / Sí** t'inxampen fent això, et caurà el **pel / pèl**.
- Després de dinar sempre tinc **son / són**.
- No en **se/sé** res d'això que em comentes.
- No **es / és** gaire bonic, aquest quadre.
- **Mon/món** pare no té pa.

3. Posa l'accent diacrític, si cal, en les paraules en negreta:

- El metge m'ha dit que ja estic **be** del refredat.
- Ja **son** les tres de la tarda,
- El **sol** ha fet que aquest **sol** sigui tant sec.
- No **te pels** a la llengua.
- **Es** veu que **es** estranger.
- Aquest **be** s'ho passa d'allò més **be** amb aquestes pastures.

L'ÚS DE I/HI I DE O/HO

Els pronoms hi i ho es fan servir per substituir un complement del verb que trobarem en la mateixa oració o en la més propera. Així ens estalviem de repetir-lo.

Exemples: *Aniré a la botiga. M'hi acompanyaràs?*

Vull allò i penso comprar-m'ho.

En canvi, les conjuncions i i o enllacen dues paraules o grups de paraules.

Exemples: *Canta i balla.*

Véns o no véns?

1. Subratlla les paraules que es repeteixen en les oracions següents:

- M'ha comprat això. Demà em posaré això.
- Anirà al cine amb la Berta. Jo també aniré al cine.
- Aquí no ve ningú. Que no treballa ningú, aquí?
- En Joan és molt pesadet i en Jordi també és força pesadet.
- Aquell llibre és genial, però aquell altre encara és més genial.
- M'agrada navegar per Internet. A tu també t'agrada navegar per Internet?

■ **Copia l'oració substituint la paraula repetida pel pronom corresponent.**

2. Omple els buits amb la conjunció "i" "o" "o" segons convingui.

- Mires la tele _____ fas els deures?
- L'Oriol és l'amo _____ un treballador de l'empresa?
- L'Aina _____ la Fina preparen les paperetes per a la votació.
- Jo no vindré al partit _____ el meu germà tampoc no podrà venir.

PLURALS ESPECIALS

Els noms acabats en -a àtona fan el plural en -es i això comporta canvis en la grafia. Recorda'ls!

- vaca / vaques • boja / boges • amiga / amigues
- platja / platges • plaça / places

Alguns noms que acaben en vocal + s dupliquen aquesta s en el plural:
accés / accessos.

1. Escriu el plural d'aquestes paraules:

coca → _____ pastanaga → _____
plaga → _____ truja → _____
pluja → _____ peça → _____
branca → _____ puça → _____

2. Completa les formes verbals següents amb la lletra que hi falta:

pu__o - pu__es   pen__o - pen__eu   viat__o - viat__eu
paga - pa__en   ama__a - ama__em   apa__a - apa__eu
abra__o - abra__es   ju__o - ju__es   tra__o - tra__es

3. Busca a la sopa de lletres els plurals de les paraules següents:

TARJA – MITJA – MOSCA – ORUGA – ESPONJA – FORCA – PIGA – FIGA – SECA - LLAÇ

E	S	P	O	N	G	E	S
M	T	A	R	G	E	S	M
O	A	G	F	U	M	F	I
S	I	F	O	A	P	I	T
Q	U	O	R	S	I	G	G
U	S	A	Q	A	G	U	E
E	O	R	U	G	U	E	S
S	P	L	E	H	E	S	O
A	O	I	S	K	S	I	T
R	S	E	Q	U	E	S	N
T	O	L	L	A	Ç	O	S

Ara escriu frases amb 3 plurals que hagi trobat a la sopa de lletres.

ALESHORES/ A LES HORES, ALHORA/A L'HORA , SI NO /SINÓ

Escrivim l'adverbi **aleshores** quan volem dir «llavors, en aquell moment» o «en aquest cas»: *Aleshores em vaig girar; No t'agrada? Aleshores no t'ho mengis.*

- En canvi, **a les hores** és la mateixa expressió que «a l'hora», però en plural: *Pren la medecina a les hores que t'ha dit el metge.*

- Escrivim l'adverbi **alhora** quan volem dir «al mateix temps»: *Es van posar a cantar tots alhora.*

- En canvi, **a l'hora** és una expressió formada per una preposició, un determinant i un nom i indica a quina hora (temps): *Hi aniré a l'hora indicada.*

- Escrivim **si no** quan posem una condició negativa: *Si no et portes bé no anirem al cinema.*

- Escrivim **sinó** quan volem negar una cosa que s'ha dit anteriorment i afirmar-ne una de nova: *La mare em va dir que allò no era un bassal, sinó un llac.*

1. Omple els buits amb la paraula adequada.

- No ballaré _____ balles tu amb mi.

si no / sinó

- No m'agrada el cafè amb llet, _____ sol.

- Recorda que t'has de prendre el xarop _____ dels àpats.

a les hores /
aleshores

vam decidir d'anar a França.

- Ara hem de fer força tots _____ .

a l'hora / alhora

- Ens trobarem _____ que vulguis.

2. Escriu una oració amb cada mot o expressió on quedi ben clar el significat que té.

sinó/si no

-
-

aleshores/a les hores

-
-

ahora/a l'hora

-
-

LA CONTRACCIÓ

Quan les paraules a, de o per s'ajunten amb els articles el o els, es formen les **contraccions** següents:

- a + el = al • a + els = als
- de + el = del • de + els = dels
- per + el = pel • per + els = pels

En les contraccions, cal tenir en compte que quan l'article ha d'anar apostrofat no es fa la contracció:

- al = a l'   • del = de l'   • pel = per l'

1. Omple els buits amb la contracció.

- La germana (de + el) _____ Martí vindrà a casa.
- Anàvem (a + el) _____ parc a passar la tarda.
- Passejava (per + els) _____ carrerons del poble.
- Els amics (de + els) _____ Ferrer també estan convidats.

2. Completa el text.

del – per la – de la – A la – de l'

Voltarem _____ plaça fins que et trobem.

No t'amoïnis, que fins que no arribis no ens

mourem _____ mercat.

_____ tarda anirem a recollir els encàrrecs _____ mare i _____
àvia.

Destria les paraules següents. Encercla les que estan ben dites i ratlla les incorrectes.

barco

caldo

guapo

jaque

rato

patilla

taquilla

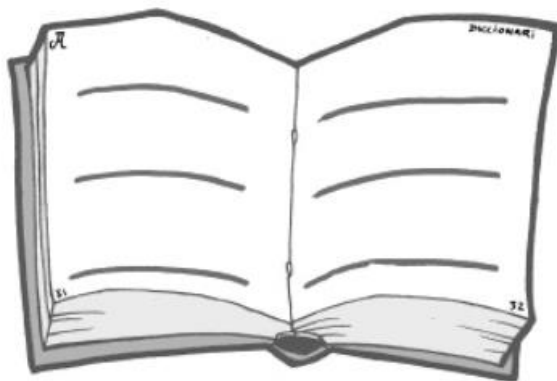
acera

burro

amo

candau

GRIETA

L'APÒSTROF EN ELS PRONOMS

La forma dels pronoms canvia segons la seva posició o si es combinen amb un altre pronom. Tots tenen formes apostrofades. Fixa't en les formes dels pronoms segons si van davant o darrere del verb.

davant de verb en consonant	davant de verb en vocal o h	darrere de verb acabat en vocal	darrere de verb acabat en consonant o u
em	m'	'm	-me
et	t'	't	-te
es	s'	's	-se
ens	ens	'ns	'ns
el	l'	'l	-lo
la	l'/la	-la	-la
els	els	'ls	-los
les	les	les	-les
en	n'	'n	-ne

1. Omple els buits amb la forma corresponent del pronom que hi ha entre parèntesis:

- ____ amaga darrere dels llibres. (el)
- ____ ha demanat un munt de coses. (em)
- No ____ envejo res, d'aquell personatge. (en)
- ____ havien avisat, però no en va fer cas. (la)
- ____ estalviarà molts diners gràcies a l'Elsa. (es)

2. Torna a escriure les oracions, però amb el verb amb imperatiu. Fixa't en l'exemple.

- Has de portar-me. → Porta'm
- Has de llegir-la. →
- Has d'animar-te. →
- Has de preparar-ne. →
- Has de servir-lo. →

3. Separa els mots, posa els apòstrofs i escriu una oració on aparegui cada expressió.

- ajudam →
- tescoltaran →
- arrosseghals →

BONA FEINA!

ENHORABONA!!!